

NANSEN NOTE – 2018/3

De NANSEN NOTE is een thematisch hulpmiddel voor rechtsbeoefenaren en advocaten die asielzoekers bijstaan. Ze biedt een juridisch kader en een analyse van de praktijk die de toegang tot en het genot van internationale bescherming, en ook het recht op vrijheid en de beschermingsnormen inzake detentie beïnvloedt. De rode draad doorheen de nota is de bijzondere aandacht voor de kwetsbaarheid, de detentie en effectieve toegang tot kwaliteitsvolle juridische bijstand.

Beoordeling van de bewijsmiddelen inzake asiel: de actualiteit sinds het arrest *Singh e.a. v. België*¹

Inleiding

In het kader van een verzoek om internationale bescherming is de verzoeker verplicht om zo spoedig mogelijk alle noodzakelijke elementen ter ondersteuning van zijn aanvraag in te dienen.² Concreet gaat het om de verklaringen van de verzoeker en alle documenten waarover hij beschikt. Deze mondelinge en schriftelijke bewijsmiddelen moeten vervolgens door de asielinstanties worden beoordeeld en onderzocht. Die zijn verplicht samen te werken bij het verzamelen van alle informatie die nodig is om de geloofwaardigheid van de asielaanvraag na te gaan en een beslissing te nemen over de gegrondheid van de aanvraag.

Uit een analyse van de rechtspraak van de RvV blijkt echter dat de beoordeling van de geloofwaardigheid van de verklaringen in de praktijk een sleutelrol speelt bij de beoordeling van de asielaanvraag. Het belemmert zelfs de beoordeling van de vrees voor vervolging en het mogelijke risico op refoulement. Door de verzoeker neergelegde documenten worden door de asielinstanties vaak zonder voorafgaand onderzoek afgewezen.

¹ Deze nota is gebaseerd op een *third - party intervention* ingediend door NANSEN, het Human Rights Centre (Universiteit Gent), het EDEM (Équipe Droits Européens et Migrations van de Université Catholique de Louvain) en de Equality Law Clinic (Université Libre de Bruxelles) in de zaak *Ahmad Basra t. België* voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (Verzoekschrift nr. 47232/17). Deze *third - party intervention* is beschikbaar op: <http://www.nansenrefugee.be/wp-content/uploads/2018/10/tierce-intervention-cedh-requete-47232-17-basra.pdf>

² Artikel 4 § 1 van richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 *inzakenormen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming* (hierna de Kwalificatierichtlijn). In lid 2 van dit artikel worden deze "noodzakelijke elementen" opgesomd.

In 2012 heeft deze praktijk in de zaak *Singh e.a. v. België* geleid tot de veroordeling van België door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Zes jaar na deze veroordeling maken we de balans op van de huidige situatie.

Na een korte terugblik op de zaak *Singh e.a. v. België* analyseren we de huidige rechtspraak van de Nederlandstalige en Franstalige kamers van de RvV inzake de beoordeling van documenten. Vervolgens gaan we in op de internationale en Europese beginselen die de materie beheersen om tenslotte aan te tonen dat de rechtspraak van sommige Nederlandstalige kamers van de RvV, in het licht van deze beginselen en de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, voor kritiek vatbaar is.

1. Terugblik op de zaak *Singh e.a. v. België*

In de zaak *Singh e.a. v. België* ging het om een familie met Afghaanse paspoorten die aan de Belgische grens werd aangehouden en kettingrefoulementnaar Afghanistan vreesde nadat de Belgische autoriteiten hun asielaanvraag hadden afgewezen. Zowel het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) als de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV) die met volle rechtsmacht uitspraak deed, oordeelden dat hun Afghaanse afkomst niet geloofwaardig was, ondanks de neergelegde kopies van de beschermingsmandaten van het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) van Delhi. Hun asielaanvragen werden vervolgens geanalyseerd met betrekking tot India, waar zij eerder hadden verbleven, alvorens te worden afgewezen. Aangezien ze een risico liepen teruggestuurd te worden naar Rusland (het land van waaruit zij zonder verblijfsvergunning of toestemming om het land te betreden naar België waren gekomen) en vervolgens van Rusland naar Afghanistan, verzocht en verkreeg de familie de opschorting van hun uitzetting als voorlopige maatregel bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens .

Voor het Hof wierp de familie een schending op van de artikelen 3 en 13 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, wegens het ontbreken van een "omstandig onderzoek" van de vermeende risico's. In haar arrest van 2 oktober 2012 oordeelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat:

"(...) noch het CGVS, noch de RvV hebben zich, zelfs niet in bijkomende orde, afgevraagd of de verzoekers gevaar liepen in de zin van artikel 3 van het Verdrag. Het Hof merkt op dat dit onderzoek op het niveau van het CGVS overschaduwd wordt door het onderzoek naar de geloofwaardigheid van de verzoekers en de twijfels omtrent de oprechtheid van hun verklaringen (lid 13). Ook al is het de asielinstantie uiteraard toegestaan geen geloof te hechten aan de verklaringen van de verzoekers en twijfels te hebben over de nationaliteit en het traject van de verzoekers, toch merkt het Hof op dat het CGVS geen aanvullende onderzoeksmaatregelen heeft gesteld, zoals het nagaan van de echtheid van de door de verzoekers voorgelegde identiteitsdocumenten, op basis waarvan het met meer zekerheid had kunnen nagaan of er risico's in Afghanistan bestonden, of dit had kunnen uitsluiten.

101. Het Hof heeft niet de indruk dat de RvV deze tekortkoming heeft verholpen. Om een herziening van de beslissing van het CGVS te verkrijgen, dienden de verzoekers bij de RvV documenten in om de door het CGVS geuite twijfels over hun nationaliteit en traject weg te nemen. Het Hof merkt op dat deze documenten niet onbeduidend waren, aangezien het ging om e-mails die via het BCHV, partner van het UNHCR in België, en na de beslissing van het

CGVS, door een UNHCR-functionaris in New Delhi waren verstuurd. Bij deze e-mails waren UNHCR-attesten gevoegd waaruit bleek dat de verzoekers als vluchtelingen onder het UNHCR-mandaat waren geregistreerd en die de data bevestigden die de verzoekers tijdens hun verhoor door de DVZ-diensten als bewijs van hun traject, hadden vermeld. De RvV heeft deze argumenten volledig genegeerd, met als argument dat die gemakkelijk te vervalsen waren en dat de verzoekers de originelen niet konden voorleggen.

(...)103. Het Hof benadrukt evenwel dat, gelet op het belang dat het hecht aan artikel 3 en aan de onomkeerbare aard van de schade die kan worden veroorzaakt wanneer het risico op mishandeling zich voordoet, het aan de nationale overheden is om zo nauwgezet mogelijk te zijn en de klachten uit hoofde van artikel 3 zorgvuldig te onderzoeken, bij gebreke waarvan de rechtsmiddelen hun doeltreffendheid verliezen (M.S.S., voormeld, § 388, dd, voormeld, § 121). Een dergelijk onderzoek moet het mogelijk maken elke twijfel weg te nemen, hoe legitiem ook, over de ongegrondheid van een verzoek om bescherming, en ongeacht de omvang van de bevoegdheden van de toezichthoudende autoriteit.

104. De aanpak in dit specifieke geval, waarbij zowel het CGVS als de RvV besloten de documenten die betrekking hadden tot de kern van het verzoek om bescherming te weren, door ze als niet-overtuigend te beschouwen, zonder vooraf de echtheid ervan na te gaan, hoewel dit makkelijk bij het UNHCR had kunnen gebeuren, kan niet worden beschouwd als het zorgvuldige en grondige onderzoek dat van de nationale autoriteiten in de zin van artikel 13 van het Verdrag wordt verwacht en biedt geen effectieve bescherming tegen behandelingen die in strijd zijn met artikel 3 van het Verdrag.”³

Als gevolg daarvan heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens België veroordeeld voor de schending van het recht op een daadwerkelijk beroep zoals vastgelegd in artikel 13 EVRM juncto artikel 3 EVRM.

2. Analyse van de huidige rechtspraak na het arrest Singh e.a.v. België

Sinds het arrest *Singh e.a. v. België* werden bij de RvV meerdere beroepen ingediend wegens gebrek aan zorgvuldig en nauwgezet onderzoek van de documenten uit het dossier. Uit de analyse van de rechtspraak blijkt een duidelijk verschil in interpretatie van het arrest *Singh e.a. v. België* tussen de Franstalige en sommige Nederlandstalige kamers van de RvV.

a. Franstalige kamers van de RvV

De meeste Franstalige kamers lijken hun rechtspraak te hebben aangepast aan het arrest *Singh e.a. v. België*, zoals blijkt uit de volgende passages:

"De Raad herinnert eraan dat de relevante vraag in deze zaak is of deze documenten in casu voldoende bewijskracht hebben om aan te tonen dat de verzoeker daadwerkelijk in Safwan met de Amerikanen heeft samengewerkt. In dit geval moet echter worden opgemerkt dat op basis van de algemene argumenten die de verwerende partij aanvoert om deze documenten af te wijzen, er geen enkele conclusie kan worden getrokken. De Raad herinnert er in dit verband aan dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in haar arrest in de zaak *Singh e.a. v.*

³ EHRM, *Singh e.a. v. België*, nr. 33210/11, 2 oktober 2012, § 100-101, 103-104.

België van 2 oktober 2012, onderstreept hoe belangrijk het is dat de asielinstanties de door de asielzoekers voorgelegde documenten nauwgezet onderzoeken. Uit dit arrest volgt dat, zodra een verzoekende partij documenten voorlegt die van dien aard zijn dat ze de door de administratieve autoriteit geuite twijfels over de gegrondheid van zijn vordering kunnen wegnemen, en deze documenten niet onbeduidend zijn, een onderzoek moet worden ingesteld om na te gaan of deze documenten de vermeende vrees of risico's in geval van "terugkeer van de verzoekende partij naar zijn land van herkomst ondersteunen."⁴

"Verwerende partij betwist de bewijskracht van deze documenten na een tegenstrijdigheid te hebben vastgesteld tussen de inhoud ervan en de verklaringen van de verzoeker, louter op basis van het feit dat deze laatste zijn tweede agressie op 8 januari 2011 situeert, terwijl uit deze documenten blijkt dat deze op 8 januari 2010 heeft plaatsgevonden. De Raad meent evenwel dat deze reden op zich onvoldoende is om de bewijskracht van de genoemde documenten te ontnemen, aangezien het duidelijk is dat de tegenstrijdigheid te wijten is aan een eenvoudige verwarring van de jaartallen. De Raad is van oordeel dat een dergelijke tegenstrijdigheid niet significant genoeg is en herinnert in dit verband aan de lessen uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak Singh e.a. v. België van 2 oktober 2012, waaruit blijkt dat documenten die ter ondersteuning van een asielaanvraag worden ingediend, zorgvuldig en rigoureuus moeten worden onderzocht. In dit geval merkt de Raad op dat alle gerechtelijke stukken in het administratief dossier in originele vorm bij de diensten van de verwerende partij zijn neergelegd; hij merkt ook op dat zij verschillende garanties van authenticiteit bieden, zoals data, stempels, handtekeningen en hoofdingen. Hij is dan ook van mening dat deze verschillende documenten kunnen worden aanvaard als begin van bewijs van de door verzoeker aangevoerde problemen".⁵

"In dit verband herinnert de Raad eraan dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in zijn arrest in de zaak Singh e.a. v. België van 2 oktober 2012 benadrukt hoe belangrijk het is dat de asielinstanties de door de asielzoekers voorgelegde documenten nauwgezet onderzoeken. Uit dit arrest volgt dat, zodra een verzoekende partij documenten voorlegt die van dien aard zijn dat ze de door de administratieve autoriteit geuite twijfels over de gegrondheid van zijn vordering kunnen wegnemen, en deze documenten niet onbeduidend zijn, een onderzoek moet worden ingesteld om na te gaan of deze documenten de vermeende vrees of risico's ondersteunen."⁶

Deze redenering wordt toegepast in vele arresten van de Franstalige kamers van de RvV⁷ en is overgenomen in recente rechtsleer van de RvV zelf:

⁴ RvV, nr. 169 452 van 9 juni 2016, § 6.4.4.

⁵ RvV, nr. 135 960 van 8 januari 2015, § 5.7.3.2.

⁶ RvV, nr. 188 816 van 22 juni 2017, § 4.8.

⁷ RvV, nr. 90031 van 19 oktober 2012; RvV nr. 101430 van 23 april 2013; RvV nr. 104206 van 31 mei 2013; RvV nr. 106590 van 11 juli 2013; RvV nr. 108933 van 3 september 2013; RvV nr. 110791 van 26 september 2013; RvV nr. 115112 van 5 december 2013; RvV nr. 116592 van 8 januari 2014; RvV nr. 117996 van 30 januari 2014; RvV nr. 119371 van 21 februari 2014; RvV nr. 121685 van 27 maart 2014; RvV nr. 121897 van 31 maart 2014; RvV nr. 122117 van 3 april 2014; RvV nr. 123294 van 29 april 2014; RvV nr. 123516 van 2 mei 2014; RvV nr. 123602 van 6 mei 2014; RvV nr. 124694 van 26 mei 2014; RvV nr. 124887 van 27 mei 2014; RvV nr. 133852 van 26 november 2014; RvV nr. 133854 van 26 november 2014; RvV nr. 135960 van 8 januari 2015; RvV nr. 140780 van 12 maart 2015; RvV nr. 145121 van 8 mei 2015; RvV nr. 155514 van 27 oktober 2015; RvV nr. 169451 van 9 juni 2016; RvV

*"Een document kan echter niet worden geweerd enkel en alleen omdat het geen geloofwaardig relaas ondersteunt. Door dit beginsel wordt elk document dat geen voorwerp uitmaakt van een onderzoek of het al dan niet de gebrekkige geloofwaardigheid van het relaas kan herstellen, immers van zijn nuttig effect beroofd."*⁸

b. Nederlandstalige kamers van de RvV

In tegenstelling tot de Franstalige kamers van de RvV interpreteren de meeste Nederlandstalige kamers⁹ het arrest *Singh e.a. v. België* op een andere manier en zijn zij over het algemeen van mening dat het enkel van toepassing is in gevallen waarin er twijfel bestaat over de nationaliteit en herkomst van de verzoeker van internationale bescherming:

*"In zoverre verzoekster de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen verwijt geen onderzoek te hebben verricht naar het statuut van haar familieleden in Duitsland en Frankrijk en zij in dit verband verwijst naar het arrest *Singh e.a. v. België* van 2 oktober 2012 van het EHRM, waarin België veroordeeld werd in een zaak van Sikhs die als afgewezen asielzoekers naar Moskou dreigden te worden teruggestuurd, merkt de Raad op dat dit arrest er enkel op wijst dat de nationale asielinstanties, wanneer er twijfels bestaan omtrent de voorgehouden nationaliteit en verblijfplaatsen van een verzoeker om internationale bescherming en deze verzoeker om internationale bescherming vervolgens documenten aanbrengt die deze twijfels zouden kunnen wegnemen, de plicht hebben deze documenten te onderzoeken om zo meer zekerheid te verkrijgen over het al dan niet bestaan van een risico blootgesteld te worden aan een in artikel 3 EVRM verboden handeling voor betrokkenen in hun land van herkomst. Verzoekster toont op geen enkele wijze aan dat zij zich in een vergelijkbare positie bevindt als de personen die het voorwerp uitmaakten van voornoemd arrest. In casu werd verzoeksters verzoek om internationale bescherming immers niet afgewezen omwille van twijfels omtrent haar voorgehouden nationaliteit en verblijfplaats doch omdat de door haar aangehaalde vrees ongegrond werd bevonden".*¹⁰

Bijgevolg blijven de meeste Nederlandstalige kamers in alle andere gevallen dan ook hun eerdere rechtspraak toepassen, namelijk dat documenten enkel geloofwaardige verklaringen kunnen staven en dat indien er bijgevolg iets aan het relaas schort, de geloofwaardigheid van het relaas niet kan worden hersteld op basis van de documenten¹¹:

nr. 175423 van 28 september 2016; RvV nr. 182665 van 22 februari 2017; RvV nr. 193578 van 12 oktober 2017; RvV nr. 195454 van 23 november 2017; RvV nr. 199204 van 5 februari 2018; RvV nr. 199983 van 20 februari 2018; RvV nr. 206664 van 10 juli 2018; RvV nr. 208357 van 28 augustus 2018.

⁸ RvV, nr. 96 061 van 29 januari 2013; R. Ishema, O. Roisin en F.X. Groulard, "L'administration de la preuve en matière d'asile: principes et illustrations", dans 10 ans van Conseil van Contentieux des Étrangers: la protection juridictionnelle effective (Die Keure, Brugge 2017) p. 352.

⁹ Zie noot, *infra* p. 16.

¹⁰ RvV, nr. 210455 van 3 oktober 2018, p. 31-32.

¹¹ RvV, nr. 193681, 13 oktober 2017 ; RvV, nr. 183 932 van 17 maart 2017, § 3.2.2 ; RvV, nr. 192 239 van 20 september 2017, § 2.3.2 ; RvV, nr. 192 048 van 14 september 2017, § 2.4; nr. 192 061 van 15 september 2017, § 2.4; nr. 192 063 15 september 2017, § 2.5; nr. 192 078 van 18 september 2017, § 2.3 ; nr. 192 239 van 20 september 2017, § 2.3.2; RvV, nr. 192 403 van 21 september 2017, § 2.6; RvV, nr. 192 605 van 27 september 2017, § 2.3.2; RvV, nr. 192 792 van 28 september 2017, § 2.3.2.; nr. 192 801 van 28 september 2017, § 2.4; RvV, nr. 191 794 van 8 september 2017, § 2.4; nr. 191 783 van 8 september 2017 § 2.4 ;, nr. 191 763 van 8 september 2017, § 4 ;, nr. 191 950 van 13 september 2017, § 3.9 ;, nr. 191 949 van 13 september 2017, § 3.4 ; RvV, nr. 192

"Documenten beschikken over een ondersteunende bewijswaarde, namelijk in die mate dat zij vergezeld worden door geloofwaardige verklaringen. Uit hetgeen wat voorafgaat blijkt echter dat verzoekers asielrelaas ongeloofwaardig is, met als gevolg dat de documenten die ter staving van het relaas worden voorgelegd geen bewijswaarde hebben. »¹²

"De verwijzing naar verzoekers documenten is niet afdoende om zijn teloorgegangene geloofwaardigheid te herstellen. Documenten hebben een ondersteunende waarde doch vermogen te dezen niet de ongeloofwaardigheid van verzoekers verklaringen te herstellen. Gelet op de ongeloofwaardigheid van verzoekers verklaringen was er dan ook geen noodzaak dat verweerder deze documenten aan een onderzoek zou onderwerpen. "¹³

"[...] documenten enkel een ondersteunende werking hebben, namelijk het vermogen om de intrinsiek bewijswaarde van een plausibel en geloofwaardig relaas kracht bij te zetten. Op zichzelf vermogen documenten evenwel niet de geloofwaardigheid van een ongeloofwaardig asielrelaas te herstellen. "¹⁴

Door deze redenering te volgen sluiten de meeste Nederlandstalige kamers van de RvV vaak documenten uit die betrekking hebben tot de kern van het verzoek om internationale bescherming, omdat zij deze niet overtuigend vinden, maar zonder eerst de echtheid ervan na te gaan, wat nochtans essentieel is om te beoordelen of de vrees voor vervolging al dan niet terecht is.

051 van 14 september 2017, § 4.2 ; RvV, nr. 192 049 van 14 september 2017, § 4.2 ; RvV, nr. 191 793 van 8 september 2017, § 2.4 ; RvV, nr. 191 772 van 8 september 2017, § 2.3 ; RvV, nr. 191 659 van 6 september 2017, § 4.2 ; RvV, nr. 191 649 van 6 september 2017, § 3.3.2 ; RvV, nr. 191 576 van 5 september 2017, § 4.5 ; RvV, nr. 191 577 van 5 september 2017, § 4.7.7 ; RvV, nr. 191 572 van 5 september 2017, § 4.4 ; RvV, nr. 191 400 van 4 september 2017, § 2.2.8 ; RvV, nr. 191 408 van 4 september 2017 § 2.2.4.2 ; RvV, nr. 191 366 van 1 september 2017, § 4.4 ; RvV, nr. 190 128 van 27 juli 2017, § 2.3.13 ; RvV, nr. 189 660 van 12 juli 2017, § 2.3.2 ; RvV, nr. 189 329 van 30 juni 2017, § 2.4 ; RvV, nr. 188 832 van 23 juni 2017, § 2.6 ; RvV, nr. 188 812 van 22 juni 2017, § 4 ; RvV, nr. 188 784 van 22 juni 2017, § 2.4 ; RvV, nr. 187 640 van 29 mei 2017, § 4.2 ; RvV, nr. 187 641 van 29 mei 2017, § 4 ; RvV, nr. 187 648 van 29 mei 2017, § 2.5 ; RvV, nr. 187 483 van 23 mei 2017, § 5.7 ; RvV, nr. 187 443 van 23 mei 2017, § 2.3 ; RvV, nr. 187 271 van 22 mei 2017, § 2.3.2 ; RvV, nr. 187 274 van 22 mei 2017, § 2.3.2 ; RvV, nr. 187 275 van 22 mei 2017, § 3.3.2 ; RvV, nr. 187 121 van 19 mei 2017, § 2.4 ; nr. 187 120 van 19 mei 2017, § 2.4 ; nr. 187 119 van 19 mei 2017 § 2.4 (p. 13) ; RvV, nr. 186 961 van 18 mei 2017 § 4 (p. 4) ; RvV, nr. 186 959 van 18 mei 2017 § 4 (p. 8) ; nr. 186 974 van 18 mei 2017, § 2.4 ; nr. 186 977 van 18 mei 2017, § 2.4 ; nr. 186 178 van 27 april 2017 § 2.4 ; nr. 186 182 van 27 april 2017, § 2.4 ; nr. 186 181 van 27 april 2017, § 2.4 ; nr. 185 917 van 26 april 2017, § 3.4 ; nr. 185 779 van 24 april 2017, § 2.3.2 ; nr. 185 663 van 20 april 2017, § 2.5 ; nr. 185 665 van 20 april 2017, § 2.5 ; nr. 185 389 van 13 april 2017, § 2.3 ; nr. 185 191 van 7 april 2017, § 3.6.3 ; nr. 185 158 van 6 april 2017, § 2.2.3.2 ; nr. 183 754 van 13 maart 2017, § 2.3.2 ; nr. 183 950 van 17 maart 2017, § 2.3 ; nr. 183 932 van 17 maart 2017, § 3.2.2 ; nr. 184 134 van 21 maart 2017, § 2.3.2 ; nr. 184 286 van 23 maart 2017, § 2.4 ; nr. 184 904 van 30 maart 2017, § 2.4 ; nr. 184 905 van 30 maart 2017 § 2.4 ; nr. 184 971 van 31 maart 2017, § 2.3 ; nr. 184 969 van 31 maart 2017 § 3.3 ; RvV, nr. 181 629 van 1 februari 2017, § 2.3.2 ; nr. 181 735 van 3 februari 2017, § 2.3 ; nr. 181 971 van 8 februari 2017, § 2.20 ; nr. 182 036 van 9 februari 2017, § 2.4 ; nr. 182 122 van 13 februari 2017, § 2.2.5.2 ; nr. 182 304 van 15 februari 2017, § 2.11 ; nr. 182 293 van 15 februari 2017, § 2.3.2.

¹² RvV, nr. 193681, 13 oktober 2017.

¹³ RvV, nr. 183 932 van 17 maart 2017, § 3.2.2.

¹⁴ RvV, nr. 192 239 van 20 september 2017, § 2.3.2.

3. Bewijsvoering inzake asiel: overzicht van de internationale en Europese beginselen

a. De bewijslast

De bewijslast met betrekking tot de gegrondheid van een asielaanvraag ligt in de eerste plaats bij de verzoeker, overeenkomstig het beginsel *actori incumbit probatio*. Het betreft een algemeen beginsel van de bewijslast, universeel terug te vinden in nationale rechtsstelsels en internationale geschillen: de persoon die zich op een recht beroept, moet er het bewijs van leveren.¹⁵

Terwijl er in het Verdrag van Genève geen specifieke regel met betrekking tot de bewijslast staat, is het UNHCR van mening dat de relevante feiten in eerste instantie door de asielzoeker moeten worden geleverd.¹⁶ In het recht van de Europese Unie bepaalt artikel 4, § 1, van de Kwalificatierichtlijn ook het volgende: "*De lidstaten mogen van de verzoeker verlangen dat hij alle elementen ter staving van het verzoek om internationale bescherming zo spoedig mogelijk indient*". En ook het Europees Hof voor de Rechten van de Mens "*meent dat het in principe aan de verzoeker is om het bewijs te leveren dat hij het risico loopt blootgesteld te worden aan behandelingen die in strijd zijn met artikel 3*".¹⁷ De Belgische wetgever heeft artikel 4, § 1, van de richtlijn omgezet in artikel 48/6, al. 1, van de wet van 15 december 1980 en de RvV verwijst regelmatig naar dit beginsel.¹⁸

De verzoeker om internationale bescherming staat bijzonder kwetsbaar in de procedure omwille van zijn traject, zijn psychische of fysieke situatie, het gebrek aan financiële middelen, zijn isolement, het feit dat hij een vreemde taal spreekt, of soms omwille van zijn opleidingsniveau of opvangomstandigheden. Deze kwetsbaarheid zorgt ervoor dat hij minder goed begrijpt wat er van hem wordt verwacht en minder goed is in het zoeken en leveren van bewijselementen. De teksten en de rechtspraak erkennen deze kwetsbaarheid en stellen dat de bewijslast die op de asielzoeker ligt flexibel moet worden toegepast.

Deze soepelheid op vlak van bewijslast heeft een dubbel gevolg. Het verplicht de staten om mee te werken aan de vaststelling van de feiten waarop de asielaanvraag is gebaseerd alsook om de verzoeker het voordeel van de twijfel toe te kennen wanneer niet-gestaafde elementen uit zijn relaas waarschijnlijk worden geacht gelet op zijn algemeen geloofwaardig profiel.¹⁹ Hieronder komen we nog terug op het principe van het voordeel van de twijfel. De verplichting om mee te werken aan de vaststelling van de feiten waarop de asielaanvraag is gebaseerd, brengt op haar beurt verschillende verplichtingen voor de staten met zich mee: de verzoeker helpen bij het uiteenzetten van zijn relaas,

¹⁵ G. Niyungeko, *La preuve devant les juridictions internationales* (Bruylant, 2005) pp. 26-34.

¹⁶ HCR, Handbook, § 195 et 196; Note on Burden and Standard of Proof, § 6.

¹⁷ EHRM, *Saadi t. Italië*, nr. 37201/06, 28 februari 2008, § 129; zie ook EHRM, *NA. t. Verenigd Koninkrijk*, nr. 25904/07, 17 juli 2008, § 111; EHRM, *N. t. Finland*, nr. 38885/02, 26 juli 2005, § 167; EHRM, *Mo. M. t. Frankrijk*, nr. 18372/10, 18 april 2013, § 35.

¹⁸ RvV nr. 80 269 van 26 april 2012, § 4.3; RvV nr. 96 012 van 29 januari 2013, § 4.4; RvV nr. 98 738 van 13 maart 2013, § 5; RvV nr. 99 848 van 26 maart 2013, § 5.4; RvV nr. 100 966 van 16 april 2013, § 4.5; RvV nr. 40 093 van 11 maart 2010, § 4.5; RvV nr. 55 770 van 9 februari 2011, § 5.3; RvV nr. 51 015 van 10 november 2010, § 4.6; RvV nr. 128 741 van 4 september 2014, §§ 5.4 et 5.7; RvV nr. 122 669 van 17 april 2014, § 5.2; RvV nr. 102 142 van 30 april 2013, § 5.5; RvV nr. 51 013 van 10 november 2010, § 5.4; RvV nr. 82 241 van 31 mei 2012, § 7.5; RvV nr. 36 936 van 12 januari 2010, §§ 4.7-4.8; RvV nr. 126 549 van 1er juli 2014, § 2.3; RvV nr. 55 770 van 9 februari 2011 § 5.3; RvV nr. 10 556 van 28 april 2008, § 4.3.3; RvV nr. 85 232 van 26 juli 2012, § 5.5; RvV nr. 142 853 van 8 april 2015, § 7.

¹⁹ L. Leboeuf et S. Sarolea (dir.), *La réception du droit européen de l'asile en droit belge : la directive qualification* (UCL-CeDIE 2014), p. 34.

informatie vergaren over de objectieve omstandigheden in het land van herkomst en de nodige stappen ondernemen om de feiten die kunnen worden nagekeken, effectief na te kijken.²⁰ In sommige gevallen houdt dit ook in dat de bevoegde autoriteit verplicht worden mee te werken aan de vaststelling van de feiten door "*alle middelen waarover ze beschikt aan te wenden om de nodige bewijzen te verzamelen ter staving van het verzoek*".²¹ Dit vloeit voort uit de onderzoeksmiddelen waarover de overheid beschikt en het gemak waarmee zij informatie kan verkrijgen over bepaalde elementen, zoals over de algemene situatie in het land van herkomst van de asielzoeker.²² Als gevolg daarvan geldt er in de asielprocedure een gezamenlijke bewijslast.

Zowel het Europees Hof voor de Rechten van de Mens als het VN-Comité tegen Foltering zijn het erover eens dat de bewijslast van de verzoeker van internationale bescherming naar de administratieve overheid verschuift wanneer de verzoeker *prima facie* het risico op refoulement heeft aangetoond. Volgens haar vaste rechtspraak meent het **Europees Hof voor de Rechten van de Mens** "*dat het in beginsel aan de vreemdeling toekomt om elementen voor te leggen die kunnen aantonen dat er ernstige redenen bestaan om aan te nemen dat, indien de betwiste maatregel ten uitvoer zou worden gelegd, hij een reëel risico zou lopen blootgesteld te worden aan behandelingen die in strijd zijn met artikel 3. Wanneer dit soort elementen worden voorgelegd is het aan de overheid om alle twijfels hierover weg te nemen.*"²³ In de zaak *J.K. v. Canada* van het **Comité tegen Foltering** beklaagde de verzoeker er zich over dat "*the Canadian authorities did not give sufficient consideration to properly analyse his claims, including (...) new pieces of evidence...*".²⁴ Volgens het Comité, "*complete accuracy is seldom to be expected from victims of torture. The Committee finds it impossible to verify the authenticity of some of the documents provided by the complainant. However, in view of the reliable documentation he has provided, including a supporting letter from the Uganda Human Rights Commission, the Local Council of Kafero Zone, an attestation from the Gay and Lesbian Association in Uganda and a medical report, the Committee considers that the complainant has provided sufficient reliable information for the burden of proof to shift.*"²⁵ Het indienen van betrouwbare documenten door de verzoeker leidt dus tot een omkering van de bewijslast.

Het **Hof van Justitie van de Europese Unie** (HvJ-EU) benadrukte in de zaak *M.M. v. Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General*, de samenwerkingsvereiste die wordt verwacht van het gastland en die voortvloeit uit artikel 4, § 1, van de Kwalificatierichtlijn. Het HvJ-EU stelt dat de beoordeling van feiten en omstandigheden in twee afzonderlijke fasen gebeurt. In de eerste fase is het noodzakelijk om de "*feitelijke omstandigheden vast te stellen die bewijselementen kunnen vormen tot staving van het verzoek*".²⁶ In een tweede fase is het noodzakelijk "*te beoordelen wat gevolgen zijn van de tot staving van het verzoek ingediende elementen, en dus te beslissen of die elementen*

²⁰ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims*, 16 december 1998, § 6.

²¹ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Handbook and guidelines on procedures and criteria for determining refugee status*, § 196.

²² J.-Y. CARLIER, *Droit d'asile et des réfugiés, De la protection aux droits*, Recueil des cours de l'académie de droit international de La Haye, Martinus Nijhoff Publishers, 2007, p. 228.

²³ EHRM, *Saadi t. Italië*, nr. 37201/06, 28 februari 2008, § 129; zie ook EHRM, *NA. t. Verenigd Koninkrijk*, nr. 25904/07, 17 juli 2008, § 111; *N. t. Finland*, nr. 38885/02, 26 juli 2005, § 167.

²⁴ Comité, *J.K. v. Canada*, nr. 562/2013, 23 november 2015, § 10.3.

²⁵ *Ibid.*, § 10.4. Zie ook Comité, *A.S. t. Zweden*, nr. 149/99, 15 februari 2001, § 8.6.; Art. 4(4) Kwalificatierichtlijn.

²⁶ EHvJ, *M.M. c. Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General*, C-277/11, 22 november 2012, § 64.

daadwerkelijk kunnen voldoen aan de voorwaarden voor de toekenning van de gevraagde internationale bescherming.²⁷ Volgens het HvJ-EU is de tweede fase uitsluitend de verantwoordelijkheid van de bevoegde instantie²⁸ terwijl de eerste de verantwoordelijkheid van de asielverzoeker en de bevoegde instantie is.²⁹ Deze verplichting van de bevoegde autoriteiten om bijstand te verlenen in de fase van de vaststelling van de feiten wordt gerechtvaardigd door het feit dat zij zich in een betere positie bevinden dan de verzoeker om toegang te krijgen tot bepaalde soorten documenten.³⁰

b. Het bewijs en de beoordeling ervan

i. Types bewijsmiddelen

De asielprocedure berust op het beginsel van de vrijheid van bewijsvoering. De verzoeker heeft dus de keuze van de bewijsmiddelen die hij het meest geschikt acht om aan de vereisten inzake bewijsvoering te voldoen. Zoals hierboven vermeld, omvat artikel 4 van de Kwalificatierichtlijn de "noodzakelijke elementen" ter ondersteuning van de internationale aanvraag. In de praktijk gaat het hier enerzijds om de verklaringen van de verzoeker van internationale bescherming en anderzijds om de documenten waarover hij beschikt.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens sluit geen enkele vorm van bewijs uit.³¹ Bovendien is vastgesteld dat de asielinstanties niet mogen uitgaan van "het best mogelijke bewijs".³²

ii. Beoordeling van de bewijsstukken

Zowel de mondelinge als de schriftelijke bewijsstukken van de verzoeker van internationale bescherming worden door de asielinstanties onderzocht. Doorgaans bestaat dit onderzoek uit een beoordeling van de geloofwaardigheid van zijn verklaringen en een analyse van de relevantie, de bewijskracht en de authenticiteit van de schriftelijke bewijsstukken die hij heeft ingediend.

a. Beoordeling van de geloofwaardigheid

De beoordeling van de geloofwaardigheid "*involves a determination of whether and which of the applicants' statements and other evidence can be accepted, and therefore may be taken into account in the analysis of well-founded fear of persecution and real risk of serious harm.*"³³ De geloofwaardigheid verwijst zowel naar de specifieke verklaringen van de verzoeker van internationale bescherming als naar zijn profiel in zijn geheel (zijn algemene geloofwaardigheid). Deze "algemene geloofwaardigheid" impliceert dat rekening wordt gehouden met de persoonlijke en familiale achtergrond van de verzoeker, het feit dat hij deel uitmaakt van een bepaalde raciale, religieuze,

²⁷ *Ibid.*, § 69.

²⁸ *Ibid.*, § 70.

²⁹ *Ibid.*, § 65.

³⁰ *Ibid.*, § 66.

³¹ Zie ook: Comité, Algemene commentaar 1, § 7.

³² Zie bijv., EHRM, *FN t. Zweden*, nr. 28774/09, 18 december 2012, § 72. Zie bijvoorbeeld ook de conclusies van advocaat-generaal Eleanor Sharpston voorgelegd op 4 maart 2010 in de zaak *Bolhol c. Hungry*, C 31/09, § 98: "*the State is entitled to insist on some evidence, but not on the best evidence that might be produced in an ideal world*"; M. Reneman, *EU Asylum procedures and the right to an effective remedy* (Hart Publishing 2014), p. 228.

³³ HCR, *Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report*, (mai 2013), p. 13.

nationale, sociale of politieke groep, zijn eigen interpretatie van zijn situatie en persoonlijke ervaring - met andere woorden, alles wat erop kan wijzen dat vrees het belangrijkste motief is voor zijn aanvraag.

b. Beoordeling van de bewijskracht van documenten

De verzoeker van internationale bescherming mag ook documenten indienen ter ondersteuning van zijn aanvraag om internationale bescherming. Deze kunnen diverse vormen aannemen: identiteitsdocumenten, medische attesten, attesten van vertegenwoordigers van organisaties of bedrijven waarvan de verzoeker beweert deel uit te maken³⁴, enz.

Eenmaal ingediend, moeten de asielinstanties de relevantie, authenticiteit en bewijskracht van deze documenten beoordelen.

Het feit dat een document werd verkregen op aanvraag van de verzoeker, kan niet doorslaggevend zijn voor de beoordeling van de bewijskracht van het verstrekte bewijsmateriaal. Volgens Reneman, *"the only documents which can be excluded from the assessment of the asylum claim are those who are considered forgeries according to an expert report submitted by the State authorities, and this finding is not sufficiently contested by the applicant"*.³⁵

In het arrest *Singh e.a. v. België* uit 2012 heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens benadrukt hoe belangrijk het is dat de asielinstanties de door de asielzoekers voorgelegde documenten nauwgezet onderzoeken. Het Hof was van mening dat het uitsluiten van documenten die de kern van het verzoek tot bescherming vormen zonder eerst de echtheid ervan te verifiëren, terwijl dit gemakkelijk had kunnen gebeuren, indruist tegen een zorgvuldig en grondig onderzoek van de aanvraag.³⁶

Het Hof heeft deze rechtspraak bevestigd in het arrest *M.D. en M.A. t. België* uit 2016:

*"Het Hof is evenwel van oordeel dat de in de onderhavige zaak gevolgde benadering, die zowel voor de [Dienst Vreemdelingenzaken] als voor de RvV bestond in het uitsluiten van de nieuwe stukken die door de verzoekers waren overgelegd en die de kern van hun aanvraag om bescherming vormden, zonder voorafgaande beoordeling van de relevantie, authenticiteit en bewijskracht ervan, niet kan worden beschouwd als een zorgvuldige en grondige doorlichting die van de nationale autoriteiten wordt verwacht en geen doeltreffende bescherming biedt tegen een behandeling die in strijd is met artikel 3 van het Verdrag."*³⁷

c. De band tussen de beoordeling en de geloofwaardigheid van de documenten: toepassing van het voordeel van de twijfel

³⁴ Comité, *El Rgeig t. Zwitserland*, nr. 280/2005, 22 januari 2007, § 7.4; Comité, *Dadar t. Canada*, nr. 258/2004, 5 december 2005, § 8.6 ; Comité, *Chedli Ben Ahmed Karoui*, nr. 185/2001, 25 mei 2002, § 10.

³⁵ M. Reneman, *EU Asylum procedures and the right to an effective remedy* (Hart Publishing 2014), p. 232; Comité, *Mehdi Zare t. Zweden*, nr. 356/2004, 17 mei 2007, § 95.

³⁶ EHRM, *Singh e.a. v. België*, nr. 33210/11, 2 oktober 2012, § 104-105. In diezelfde zin werd in het kader van de Europese wetgeving aangevoerd dat *"the automatic exclusion of specific types or forms of evidence or the fact that very little weight is attributed to them, may violate the duty to conduct an appropriate examination of the asylum claim"*, bepaald door artikel 10(3) van de procedurerichtlijn (herziening). M. Reneman, *EU Asylum procedures and the right to an effective remedy* (Hart Publishing 2014), p. 228;

³⁷ EHRM, *M.D. en M.A. t. België*, nr. 58689/12, 19 januari 2016, § 64.

In de huidige praktijk is de beoordeling van de geloofwaardigheid van het asielrelaas vaak doorslaggevend voor de erkenning van het vluchtelingenstatuut.³⁸ Er bestaat echter geen internationale of Europese rechtsregel die stelt dat een gebrek aan geloofwaardigheid zou moeten leiden tot de afwijzing van de asielaanvraag.³⁹

Het enige gevolg dat men uit de beoordeling van de geloofwaardigheid kan afleiden, is de vraag of het principe van het voordeel van de twijfel al dan niet moet worden toegepast.

Dit beginsel houdt in dat men bepaalde aspecten van de verklaringen van de verzoeker van internationale bescherming die niet ondersteund worden door documenten of andere bewijzen zonder meer aanvaardt.

Artikel 4, lid 5, punt e), van de kwalificatierichtlijn, omgezet in artikel 48/6 van de wet van 15 december 1980, bepaalt de toepassingsvoorwaarden van dit voordeel van de twijfel:

- iii. De verzoeker heeft een oprechte inspanning geleverd om zijn relaas te staven.
- iv. De verzoeker moet alle relevante informatie waarover hij beschikt aan de bevoegde instantie hebben voorgelegd en een verklaring geven voor eventueel ontbrekende stukken.
- v. De verklaringen van de verzoeker zijn coherent en aannemelijk bevonden en moeten overeenkomen met de informatie waarover de administratie beschikt.
- vi. De verzoeker heeft zijn verzoek zo spoedig mogelijk ingediend.
- vii. De verzoeker is in zijn geheel geloofwaardig.

Deze bepaling roept op om de aandacht niet te richten op bepaalde hiaten in het relaas van de verzoeker, maar om rekening te houden met het volledige relaas en met het profiel van de verzoeker. In plaats van te focussen op bepaalde tekortkomingen van verzoeker op zijn plicht tot samenwerking, dienen lidstaten deze te relativeren en het profiel van verzoeker als geheel in aanmerking te nemen.⁴⁰

Als dusdanig is het enige gevolg van een gebrekkige algemene geloofwaardigheid van verzoeker dat het beginsel van het voordeel van de twijfel niet mag worden toegepast op aspecten van de verklaringen van de verzoeker, die niet door documenten of andere bewijzen worden gestaafd. Met andere woorden, als de verzoeker een verklaring aflegt zonder deze met materiële bewijsstukken te staven en hij over het algemeen niet geloofwaardig wordt geacht, zal de verzoeker zijn verklaringen beter moeten onderbouwen, vooraleer die kunnen worden aanvaard. Als de verzoeker verklaringen aflegt zonder bewijs maar hij lijkt over het algemeen geloofwaardig, is het niet nodig dat deze verklaringen "worden bevestigd".

In diezelfde zin heeft Staffans het volgende vastgesteld:

"it is important to separate credibility assessment from general evidentiary assessment in asylum procedure and to consider credibility as a factor impacting on the value and weight of the evidence, but

³⁸ HCR, *Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report*, (mai 2013), p. 28.

³⁹ Zie ook J. Hathaway cited in B. Gorlick, "Common burdens and standards: Legal elements in assessing claims to refugee status", (2003) 15(3) IJRL, p. 360 en 364: "The rejection of some, and in some cases even substantial, evidence on account of lack of credibility does not necessarily lead to rejection of the refugee claim"; I. Staffans, *Evidence in European Asylum Law* (Brill Nijhoff 2012), p. 95.

⁴⁰ L. Leboeuf et S. Sarolea (dir.), *La réception du droit européen de l'asile en droit belge : la directive qualification* (UCL-CeDIE 2014), p. 37.

not on the theme of proof itself. The effect of testimony that is not credible is that the value of that testimony for evidentiary assessment is low or none, not that the theme of proof cannot be established. Hence, credibility assessment is not itself linked to assessment of the refugee status of the applicant – credibility is not a prerequisite for refugee status. ⁴¹

Afsluitend kan worden gesteld dat een gebrekkige geloofwaardigheid niet noodzakelijkerwijs doorslaggevend moet zijn voor het resultaat van de asielaanvraag en dat documenten altijd moeten worden geanalyseerd vooraleer kan worden geconcludeerd dat de verzoeker van internationale bescherming over het geheel genomen niet geloofwaardig is.

4. Kritiek op de rechtspraak van de meeste Nederlandstalige kamers van de RvV

Zoals hierboven vermeld, beschouwt de rechtspraak van de RvV documenten vaak als "secundair" bewijsmateriaal, dat enkel geloofwaardig bevonden verklaringen kan bevestigen. De meeste Nederlandstalige kamers van de RvV lijken over het algemeen eerst de geloofwaardigheid van de verklaringen en van het profiel van de verzoeker te beoordelen, alvorens de documenten te analyseren. Als de voorafgaande geloofwaardigheidsanalyse negatief is, hebben de meeste Nederlandstalige kamers van de RvV de neiging om de documenten zonder enig onderzoek af te wijzen.

Deze redenering is niet aanvaardbaar om drie redenen:

1. In de eerste plaats druist deze redenering in tegen de beginselen van de logica en vormt zij een ontkenning van het antecedent.⁴² De RvV gaat ervan uit dat wanneer de asielaanvrager geloofwaardige verklaringen aflegt (Premisse A), de documenten bewijskracht hebben (Premisse B). Indien de asielaanvrager geen geloofwaardige verklaringen aflegt (niet A), kan men er niet automatisch van uitgaan dat ook de documenten geen bewijskracht meer hebben (niet B). Volgens de regels van de logica volgt niet uit $A \supset B$ (premissie A impliceert premissie B) dat $\sim A \supset \sim B$ (negatie premissie A impliceert negatie premissie B, wat een verkeerde omkering is).
2. Ten tweede lijkt deze redenering in strijd te zijn met de hierboven genoemde beginselen van de beoordeling van de geloofwaardigheid. Bij de beoordeling van de geloofwaardigheid moet rekening worden gehouden met alle beschikbare bewijzen. Dit betekent dat ook met het schriftelijke bewijsstuk rekening moet worden gehouden **voordat** een beslissing over de geloofwaardigheid wordt genomen, aangezien dit bewijs een positief effect kan hebben op de beoordeling van de geloofwaardigheid. Dit leidt tot de conclusie dat de rechtbanken het schriftelijke bewijsstuk niet kunnen negeren vanwege een gebrek aan geloofwaardigheid: zij moeten het schriftelijke bewijsstuk opnemen in hun beoordeling van de geloofwaardigheid, zodat het schriftelijke bewijsstuk invloed kan hebben op die beoordeling.

In de zaak *M.A. t. Zwitserland* heeft het Hof het volgende geoordeeld:

⁴¹ Voetnoten weggelaten; accent toegevoegd. I. Staffans, *Evidence in European Asylum Law* (Brill Nijhoff 2012), p 95.

⁴² D. H. Sanford, *If P, then Q. Conditionals and the foundations of reasoning*, Routledge 2003, p 19-20.

"[T]he Court does not agree with the Swiss Government that, merely because some of the documents were copies and on the ground of a generalised allegation that such documents could theoretically have been bought in Iran, the question of whether or not the applicant was able to prove that he would face treatment contrary to Article 3 of the Convention could be decided solely on the basis of the accounts he gave during the two interviews, without having regard to the documents submitted in support. This approach disregards the particular situation of asylum seekers and their special difficulties in providing full proof of the persecution in their home countries **The veracity of the applicant's story must therefore also be assessed in the context of the documents submitted.**"⁴³

In dezelfde zin moet de beoordeling van de geloofwaardigheid van de materiële feiten van het asielrelaas volgens het UNHCR gebaseerd zijn op **alle bewijselementen**, dus niet alleen op de verklaringen van de verzoeker.⁴⁴ Als zodanig is het UNHCR van mening dat de beoordeling van de geloofwaardigheid onjuist is als deze alleen wordt uitgevoerd op basis van de verklaringen van de verzoeker, zonder rekening te houden met betrouwbare **documenten** die materiële elementen van het relaas kunnen aantonen.⁴⁵

3. Deze redenering lijkt tenslotte geen rekening te houden met de vaste rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat van oordeel is dat zelfs wanneer de verklaringen niet als geloofwaardig worden beschouwd, de autoriteiten rekening moeten houden met de voorgelegde schriftelijke bewijsstukken, aangezien die op zich al voldoende kunnen zijn als bewijs dat het door de verzoeker gelopen risico wel degelijk reëel is. Zo heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak *I. t. Zweden* als volgt geoordeeld:

"Het Hof betwist in deze zaak immers niet dat het relaas van de verzoeker op dit punt niet geloofwaardig is (§ 64). Net als de Zweedse autoriteiten is het Hof van mening dat de folterdaden reëel zijn, maar acht het Hof het niet geloofwaardig dat die daden in de door de verzoeker beschreven context zijn gepleegd. Ondanks deze vaststelling is het Hof van oordeel dat het bestaan van een medisch attest objectief getuigt van de waarschijnlijkheid van de in het relaas aangehaalde foltering. Voor zover het voorleggen van dit medisch attest een deel van het relaas bevestigt, concludeert het Hof dat er een individueel risico bestaat dat de verzoeker slachtoffer is van behandelingen die een schending zijn van artikel 3 van het EVRM, omdat de kans groot is dat hij als een Tsjetsjeense activist wordt beschouwd."⁴⁶

⁴³ EHRM, *M.A. t. Zwitserland*, nr. 52589/13, 18 november 2014, § 62. Dit wordt ook geïllustreerd door de overeenstemmende mening van rechter Thomassen in

Saïd t. Nederland: "[T]he first decision on the applicant's request for asylum, it was held against him that he had failed to provide documentary evidence of his identity. Yet when he subsequently submitted a number of identity documents in the appeal proceedings before the Regional Court (...), the relevance thereof for the assessment of the credibility of his account remained unaddressed. (...) For me, this lack of rigorous scrutiny justifies the Court's decision not to follow the national courts' assessment." EHRM, *Saïd t. Nederland*, nr. 2345/02, 5 juli 2005, overeenstemmende mening van rechter Thomassen.

⁴⁴ HCR, *Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report*, (mai 2013), p. 45.

⁴⁵ *Ibid.*, p. 47; Zie ook B. Gorlick, "Common burdens and standards: Legal elements in assessing claims to refugee status", (2003) 15(3) IJRL, p. 364: "In assessing the evidence presented, which is of key importance in assessing an applicant's credibility, the decision-maker must consider all of the evidence, both oral and documentary. Furthermore, the evidence must be assessed as a whole and not just in parts in isolation from the rest of the evidence." en *AM (Afghanistan) v Secretary of State for the Home Department*, [2017] EWCA Civ 1123

⁴⁶ EHRM, *I. t. Zweden*, nr. 61204/09, 5 september 2013, § 63.

Dit vinden we terug in de rechtsleer, namelijk in de bewering van Hathaway dat "*an individual can be untruthful and still be a Convention refugee*":

*"Take for example a case in which the decision-maker is satisfied of the identity of the claimant, and has adequate documentary evidence that persons of the claimant's description face a well-founded fear of being persecuted. In such circumstances, no further evidence is required to recognise the refugee claim. **If the applicant fails to testify truthfully - or indeed, to testify at all – then the decision-maker is left only with the documentary evidence as the basis for assessing the well-foundedness of the claim.** But if that documentary evidence is in fact sufficient to make the case for a real chance or serious possibility of being persecuted, the fact of the applicant's false statements does not negate the reality of the risk faced, and refugee status should be recognized."*⁴⁷

5. Conclusie

Uit bovenstaande analyse blijkt dat de redenering van de Nederlandstalige kamers van de RvV in strijd is met de beginselen inzake de beoordeling van het bewijsmateriaal, met de artikelen 3 en 13 *juncto* het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens en met de motiveringsplicht. Met betrekking tot dit laatste, schrijven de *Judicial Criteria and Standards on the Assessment of credibility in refugee and subsidiary protection claims under the European Qualification directive* voor dat "*Judges must provide substantive, objective and logical reasons, founded in the evidence, for rejecting past or present facts presented by claimants in support of their claim. Examples: It is self-evident that a decision that fails to record the reasons for rejecting or accepting a claimant's evidence will be potentially flawed.*"⁴⁸

In juni 2017 werd een nieuwe zaak rond dezelfde problematiek aan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens voorgelegd. In de zaak *Ahmad Basra t. België* had de verzoeker bij de RvV een document van de Ahmadi-vereniging van België ingediend waarin, tegen de geloofwaardigheidsbeoordeling van het CGVS in, zijn functies binnen de Ahmadi-gemeenschap in Pakistan bevestigd werden. De onderzoeker was van mening dat de weigering van de RvV, in een arrest van 10 oktober 2016, om dit document te beschouwen als een element dat het besluit van het CGVS in twijfel kon trekken, een schending was van het recht op een daadwerkelijk beroep in de zin van artikel 13 *juncto* artikel 3 van het Verdrag. Volgens het RvV, die de authenticiteit van het document niet had geverifieerd, had het geen bewijskracht en kon het enkel geloofwaardige verklaringen ondersteunen. Om te voorkomen dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens haar *Singh*-rechtspraak zou toepassen en een eventuele nieuwe veroordeling zou volgen, heeft de Belgische regering een eenzijdige verklaring afgelegd waarin ze de verzoeker garandeerde "*dat het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen de nieuwe asielaanvraag die hij zou indienen opnieuw zal onderzoeken en 'in overweging zal nemen'*",

⁴⁷ Onderstreping toegevoegd. J. Hathaway cited in B. Gorlick, "Common burdens and standards: Legal elements in assessing claims to refugee status", (2003) 15(3) IJRL, p. 360; zie ook Comité, *F.B. v. The Netherlands* § 8.8:

"(...) Although the complainant has failed to provide elements that refute this investigation's outcome, as reflected in the person-specific report of 12 March 2004 (see para. 4.3 above) that concluded that the information provided by her about her and her family's circumstances in Guinea was incorrect, the Committee considers that such inconsistencies are not of a nature as to undermine the reality of the prevalence of female genital mutilation and the fact that, owing to the ineffectiveness of the relevant laws including the impunity of the perpetrators, victims of female genital mutilation in Guinea do not have access to an effective remedy and to appropriate protection by the authorities."

⁴⁸ International Association of Refugee Law Judges, *Assessment of Credibility in Refugee and Subsidiary Protection claims under the EU Qualification Directive - Judicial*

*dit om te remediëren aan het schijnbaar ontbreken van het recht op een daadwerkelijk beroep van de verzoeker om zich te beklagen over het risico van een schending van artikel 3 van het Verdrag in geval van uitwijzing naar Pakistan, dat mogelijk te wijten is aan de beknopte motivering in het arrest van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, waarin de laatste elementen aangereikt door een Ahmadi-vereniging in België werden afgewezen”.*⁴⁹ Naar aanleiding van deze eenzijdige verklaring en op verzoek van de Belgische regering heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens overeenkomstig artikel 37 van het Verdrag, de zaak van de rol geschrapt.

Door deze eenzijdige verklaring kon de Belgische regering een eventuele nieuwe veroordeling van België vermijden, voor een probleem dat in de beroepsprocedure van meervoudige asielaanvragen in België wel degelijk structureel lijkt te zijn. Ondanks de veroordeling van België in de zaak *Singh* hebben de meeste Nederlandstalige kamers hun rechtspraak niet aangepast. De zaak *Basra* had tot de noodzakelijke wijziging in de rechtspraak van de Nederlandstalige kamers van de RvV kunnen leiden om meer waarborgen op vlak van rechtszekerheid en gelijke behandeling te bieden.⁵⁰

NOOT

Naar aanleiding van de zaak *Ahmad Basra v. België* en het derdenverzet door NANSSEN, de Human Rights Centre, EDEM en de Equality Law Clinic, lijkt één van de Nederlandstalige kamers (kamer VIII) haar rechtspraak te hebben aangepast. Zonder in te gaan op de analyse van deze nieuwe rechtspraak, geven we u hierbij enkel haar inhoud weer.

De motivering van kamer VIII werd aangepast op twee punten: enerzijds werd de standaard paragraaf over de bewijslast als volgt aangepast:

« Het wettelijke kader omtrent de bewijslast wordt heden uiteengezet in de artikelen 48/6 en 48/7 van de Vreemdelingenwet, die de omzetting betreffen van artikel 4 van de richtlijn 2011/95/EU en artikel 13, lid RvV X - Pagina 14 van 25 1 van de richtlijn 2013/32/EU en bijgevolg in het licht van deze Unierechtelijke bepaling dienen te worden gelezen.

De in artikel 4 van de richtlijn 2011/95/EU vervatte ‘beoordeling van feiten en omstandigheden’ in het kader van een onderzoek naar aanleiding van een verzoek om internationale bescherming, verloopt in twee onderscheiden fasen.

De eerste fase betreft de vaststelling van de feitelijke omstandigheden die bewijselementen tot staving van het verzoek kunnen vormen. De in artikel 4, lid 1 van de richtlijn 2011/95/EU en artikel 13, lid 1 van de richtlijn 2013/32/EU beoogde samenwerkingsplicht, die beperkt is tot deze eerste fase, houdt in dat het in beginsel aan de verzoeker om internationale bescherming toekomt om alle nodige elementen ter staving van zijn verzoek, zoals vermeld in artikel 48/6, §1, tweede lid van de Vreemdelingenwet, zo spoedig mogelijk aan te brengen opdat de relevante elementen van zijn verzoek kunnen worden

⁴⁹ EHRM, *Basra t. België*, nr.47232/17, 13 september 2018, § 7.

⁵⁰ M. Claes, C. Coenen, E. Desmet en S. Sarolea, "Basra v. Belgium: a structural problem struck from the list", Strasbourg observers, 5 Novembre 2018, beschikbaar op: <https://strasbourgobservers.com/2018/11/05/basra-v-belgium-a-structural-problem-struck-from-the-list/>

bepaald. De verzoeker moet aldus een inspanning doen om dit verzoek te onderbouwen, onder meer aan de hand van verklaringen, schriftelijke bewijzen, zoals documenten en stukken, of ander bewijsmateriaal. Indien de door de verzoeker aangevoerde elementen om welke reden ook niet volledig, actueel of relevant zijn, is het aan de met het onderzoek belaste instanties om actief met de verzoeker samen te werken om alle elementen te verzamelen die het verzoek kunnen staven. Daarnaast dienen deze instanties ervoor te zorgen dat nauwkeurige en actuele informatie wordt verzameld over de algemene situatie in het land van oorsprong en, waar nodig, in landen van doorreis.

De tweede fase betreft de beoordeling in rechte van deze gegevens door de met het onderzoek belaste instanties, waarbij wordt beslist of in het licht van de feiten die een zaak kenmerken, is voldaan aan de materiële voorwaarden, omschreven in de artikelen 48/3 of 48/4 van de Vreemdelingenwet, voor de toekenning van internationale bescherming. Hier wordt beoordeeld wat de gevolgen zijn van de tot staving van het verzoek ingediende elementen, en dus wordt beslist of die elementen daadwerkelijk kunnen voldoen aan de voorwaarden voor de toekenning van de gevraagde internationale bescherming. Dit onderzoek van de gegrondheid van het verzoek behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van de met het onderzoek belaste instanties zodat in deze fase een samenwerkingsplicht niet aan de orde is (HvJ 22 november 2012, C-277/11, M.M., pt. 64-70). De beoordeling van een verzoek om internationale bescherming moet plaatsvinden op individuele wijze. Overeenkomstig artikel 48/6, § 5 van de Vreemdelingenwet moet, onder meer, rekening worden gehouden met alle relevante informatie in verband met het land van herkomst op het tijdstip waarop een beslissing inzake het verzoek wordt genomen, met inbegrip van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen die gelden in het land van herkomst en de wijze waarop deze worden toegepast, alsook met de door de verzoeker overgelegde documenten en afgelegde verklaringen. Consistentie, voldoende detaillering en specificiteit alsook voldoende aannemelijkheid vormen indicatoren op basis waarvan de geloofwaardigheid van de verklaringen kan worden beoordeeld, rekening houdend met de individuele omstandigheden van de betrokken verzoeker. Twijfels over bepaalde aspecten van een relaas ontslaan de bevoegde overheid niet van de opdracht de vrees voor vervolging of een reëel risico op ernstige schade betreffende die elementen waar geen twijfel over bestaat, te toetsen. Het moet in deze evenwel gaan om die elementen die de nood aan internationale bescherming kunnen rechtvaardigen. Wanneer een verzoeker bepaalde aspecten van zijn verklaringen niet staft met schriftelijke of andere bewijzen, dan bepaalt artikel 48/6, § 4 van de Vreemdelingenwet dat deze aspecten geen bevestiging behoeven indien aan de volgende cumulatieve voorwaarden is voldaan: "a) de verzoeker heeft een oprechte inspanning geleverd om zijn verzoek te staven; b) alle relevante elementen waarover de verzoeker beschikt, zijn voorgelegd, en er is een bevredigende verklaring gegeven omtrent het ontbreken van andere bewijskrachtige elementen; c) de verklaringen van de verzoeker zijn samenhangend en aannemelijk bevonden en zijn niet in strijd met de algemene en specifieke informatie die gekend en relevant is voor zijn verzoek; d) de verzoeker heeft zijn verzoek om internationale bescherming zo spoedig mogelijk ingediend, of hij heeft goede redenen kunnen aanvoeren waarom hij nagelaten heeft dit te doen; e) de algemene geloofwaardigheid van de verzoeker is komen vast te staan." ⁵¹

⁵¹ Zie o.a. : RvV n° 211 633 van 26 oktober 2018, § 2.3.2 ; RvV, n° 203 664 van 8 mei 2018, § 2.2.2 ; CCE, n° 203 051 van 26 april 2018, § 2.2.2 ; RvV, n°207 487 van 2 augustus 2018, § 2.3.2.

Anderzijds is de motivering in de individuele beoordeling van de zaak eveneens aangepast. Zo onderzoekt kamer VIII van de RvV thans eerst alle documenten (één voor één) alvorens na te gaan of de verklaringen van de verzoeker geloofwaardig zijn. Zo wordt thans als volgt gemotiveerd:

“2.4.2.2. De Raad stelt vast dat verzoekers een aantal documenten hebben voorgelegd aan de asiendiensten in het kader van hun verzoek om internationale bescherming (CGVS, map 1, stuk 17, map met ‘documenten’). De Raad wijst er vooreerst op dat de commissaris-generaal en bijgevolg ook de Raad de aangebrachte stukken absolute bewijswaarde mogen ontzeggen wanneer deze onvoldoende garanties op het vlak van authenticiteit bieden (zie RvS 27 februari 2001, nr. 93.591). Bij verwerping van de aangebrachte stukken, dient de commissaris-generaal noch de Raad aan te tonen dat ze vals zijn, maar volstaat het duidelijk aan te geven waarom deze stukken naar hun oordeel geen of onvoldoende bewijswaarde bezitten (RvS 18 juni 2004, nr. 132.669; RvS 7 oktober 2003, nr. 123.958; RvS 18 juni 2003, nr. 120.714).

(...) [analyse de chaque document séparé]

2.4.2.3. Gelet op het voorgaande, besluit de Raad dat de inhoud van de voorgelegde documenten op zich niet kan overtuigen en dat bovendien hun bewijswaarde relatief is om de redenen hierboven uiteengezet. Ze volstaan op zich dus niet om een gegronde vrees voor vervolging aannemelijk te maken. Bijgevolg moet worden nagegaan of de verklaringen van verzoekers in het licht van de relevante informatie in verband met het land van herkomst en in samenhang met de voorgelegde documenten, volstaan om een gegronde vrees voor vervolging vast te stellen.”⁵²

Het is duidelijk dat deze nieuwe rechtspraak een verbetering is ten opzichte van de rechtspraak van de meeste Nederlandstalige kamers hierboven bekritiseerd, toch valt nog af te wachten of deze motivering wel beantwoordt aan de vereisten vastgesteld door de rechtspraak van het EHRM.

⁵² Zie *bvb* : RvV, n° 209994 van 25 september 2018 ; RvV, n° 207 487 van 2 augustus 2018, § 2.4.3.4 ; RvV, n° 210 571 van 5 oktober 2018 ; § 2.4.2.2.